

УПРАВЛІННЯ КОМЕРЦІАЛІЗАЦІЄЮ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ

Постановка проблеми. Ефективність діяльності вітчизняних підприємств у сучасних ринкових умовах господарювання напряму залежить від стратегічної спрямованості на інноваційні перетворення, постійне оновлення асортименту продукції та послуг, впровадження новітніх технологічних процесів. Важливим перспективним напрямком діяльності є формування інтелектуальної власності підприємств та активне просування об'єктів інтелектуальної власності на ринок. Світова практика показує, що сьогодні компанії орієнтуються не тільки на здобутки у сфері виробництва, а й у нарощуванні інтелектуального капіталу. Процеси інтеграції у світове господарство вимагають активізації інноваційної діяльності підприємств в Україні як важливого чинника підвищення конкурентоспроможності у світовому ринковому середовищі.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблеми ефективного формування і використання інтелектуальної власності підприємств досліджували такі науковці, як В.Д. Базилевич [1], М.В. Вачевський [2], Л. Федулова [3], П.М. Цибульов [4] та ін. В своїх дослідженнях науковці висвітлили теоретичні основи та практичні аспекти формування інтелектуальної власності підприємств в Україні. Питанням комерціалізації об'єктів інтелектуальної власності присвятили свої роботи Н.О. Крикун [5], А.І. Яковлев [6], С.М. Ілляшенко, П.А. Орлов, В.М. Гриньова [7], І. Мазур [8] та ін.

Однак у більшості наукових розвідок мало уваги приділено комплексному дослідженню методів та інструментів управління процесами комерціалізації

інтелектуальної власності. Усе це свідчить про актуальність теми, а відтак зумовило вибір напряму дослідження в науковому і практичному аспектах.

Постановка завдання. Метою дослідження є розробка теоретичних, методологічних положень і практичних рекомендацій щодо управління процесами комерціалізації інтелектуальної власності підприємств. Відповідно до мети дослідження були виділені наступні завдання: дослідити літературні джерела щодо визначення поняття «комерціалізація інтелектуальної власності»; визначити основні проблеми комерціалізації інтелектуальної власності в Україні та шляхи їх подолання; розглянути основні форми і методи комерціалізації та їх характеристики; визначити особливості управління процесами комерціалізації інтелектуальної власності підприємств.

Методологічну базу дослідження складають фундаментальні положення економічної теорії та практики, загальнонаукові та спеціальні методи пізнання економіки: діалектичний метод дослідження економічних явищ та процесів у їх взаємозв'язку та розвитку, метод ієрархій, системний підхід до проблем, що розглядаються, методи структурно-логічного аналізу (при побудові логіки та структури роботи); метод деталізації та синтезу (для вивчення предмету і взаємозв'язку його складових частин).

Виклад основного матеріалу дослідження. Формування інтелектуальної власності підприємств є результатом їх інноваційної діяльності, спрямованої на створення нової продукції і послуг та нових технологій. Ці процеси, як правило, потребують залучення значних ресурсів багатьох видів: фінансових коштів, спеціалізованого устаткування та оснащення, унікальної сировини та матеріалів, творчої праці науковців та інженерів. Тому важливого значення набуває дохідна реалізація результатів інноваційної діяльності, зокрема, об'єктів інтелектуальної власності, для покриття (відшкодування) витрат, необхідних для ресурсного забезпечення інноваційних процесів та одержання прибутку. В економічній літературі набув поширення термін «комерціалізація інтелектуальної власності», який власне і відображає процеси ринкової реалізації результатів інноваційної діяльності. Однак, серед науковців не має

загального визначення даного поняття, що ускладнює його практичне застосування. Розглянемо підходи різних вчених до визначення даного терміну.

І. Мазур вважає, що під комерціалізацією інтелектуальної власності слід розуміти «Спосіб перетворення об'єкту інтелектуальної власності (інноваційний продукт, інноваційні технології) у товар, втілення його у виробництво й отримання від цього комерційного результату» [8, с. 6]. На думку Дж. Козметского, комерціалізація - це процес, за допомогою якого результати наукових досліджень і дослідно-конструкторських розробок (НДДКР) трансформуються в продукти і послуги на ринку [9, с. 11]. Інші автори визначають комерціалізацію інтелектуальної власності як отримання доходу від її продажу або використання у власному виробництві [10, с. 85-87].

В.І. Мухопад вважає, що комерціалізація - це процес перетворення об'єкта власності (інновації) у прибуток засобами торгівлі [11, с. 51]. Натомість Н.А. Тихонов представляє комерціалізацію як процес виведення інноваційних продуктів на ринок [12, с. 11].

На думку А. Прохорова, комерціалізація ІВ – це процес виділення коштів на створення об'єктів інтелектуальної власності та поетапного контролю за їх витрачанням, включаючи оцінку і передачу завершених та освоєних у промислових умовах результатів інтелектуальної діяльності [13]. Г. Ступнікер визначає комерціалізацію об'єктів інтелектуальної власності як процес активної реалізації технологічного капіталу підприємства як складової його інтелектуального капіталу з метою підвищення прибутку і забезпечення зростання ринкової капіталізації підприємства [14]. Інші автори пропонують «... розуміти комерціалізацію ІВ як реалізацію результатів науково-технічної діяльності, закріплених у вигляді об'єктів інтелектуальної власності, з метою отримання прибутку» [15].

А.В. Ліхолетов справедливо зазначає, що поняття комерціалізації технології (інтелектуальної власності) передбачає обов'язкове комерційне використання технології та обов'язкове одержання зиску, найчастіше у грошовому вигляді [16, с. 19].

Ми погоджуємось з думкою дослідників, які зазначають, що комерціалізація інтелектуальної власності «... багатогранне явище і його не слід визначати однозначно – з ринкової, виробничої або прибуткової сторони. Виходячи з цих позицій, слід визначити комерціалізацію інтелектуальної власності як процес залучення об'єктів інтелектуальної власності в економічний обіг, використання інтелектуальної власності в господарській діяльності підприємств, взаємовигідні комерційні дії з перетворення результатів інтелектуальної діяльності в ринковий товар» [6, с. 309].

Сьогодні в Україні існує ціла низка проблем, які гальмують процеси комерціалізації інтелектуальної власності. До основних проблем відносяться:

- відсутність належного фінансування (як державного, так і на рівні підприємств);
- недосконалість нормативно-законодавчої бази у сфері права, оподаткування та бухгалтерського обліку;
- проблема оцінки об'єктів інтелектуальної власності та відсутність Національного стандарту з оцінки об'єктів права інтелектуальної власності;
- кадрова проблема – відсутність висококваліфікованих фахівців з питань інтелектуальної власності;
- відсутність налагодженої системи підготовки висококваліфікованих кадрів з патентознавства, патентознавців-юристів на регіональному рівні.
- проблема організаційного забезпечення процесів комерціалізації об'єктів інтелектуальної власності;
- відсутність інфраструктури управління об'єктами інтелектуальної власності на державному і регіональному рівні;
- незабезпеченість збалансованості права та інтересів суб'єктів правовідносин (включаючи державу) в області створення, захисту і комерціалізації ОІВ;
- невизначеність механізму передачі технологій і розподілу прав замовників і розробників по держзамовленню;
- необхідність гармонізації патентної системи;

- недосконалість методів прямого і непрямого державного стимулювання процесів створення і комерціалізації об'єктів інтелектуальної власності (податкових, кредитних, інвестиційних, митних та інших економічних механізмів);
- політика крупних промислових корпорацій не орієнтована на інноваційний шлях розвитку;
- нерозвиненість процесів комерціалізації інтелектуальної власності на підприємстві;
- низька інноваційна активність промислових підприємств;
- низька конкурентоспроможність економіки;
- проблема забезпечення охорони інтелектуальної власності;
- наростаюче науково-технологічне відставання України від розвинутих країн;
- недодержання безпеки процесів комерціалізації інтелектуальної власності;
- витік інтелектуального капіталу;
- погіршення сальдо зовнішньої торгівлі;
- приплив морально застарілих технологій [15; 17, с. 45-46; 18, с. 163; 19; 20, с. 37].

Дослідники зазначають, що в Україні в сучасних умовах господарювання «... відсутні необхідні умови для комерціалізації інтелектуальної власності, практично відсутній механізм державної підтримки просування вітчизняних об'єктів інтелектуальної власності на закордонні ринки, не унормовано захист прав на ці об'єкти за кордоном. Розроблювачі, наукові співробітники, керівники наукових організацій недостатньо обізнані про пріоритети сучасного ринку, потреби споживача, тому й маємо негативну динаміку в освоєнні досягнень науки, про що свідчить зменшення питомої ваги підприємств, організацій, які здійснюють розробку й використання нововведень. Винаходи, створені в процесі виконання НДР, використовуються в основному тільки в одній організації, як правило, тій, що є розроблювачем винаходу. У технічних

університетах відсутні структури забезпечення комерціалізації винаходів. Причиною є низька організація науково-технічної сфери, неготовність її до роботи в ринкових умовах, обмеженість фінансування, низький рівень економічних знань новаторів. Як наслідок – не використані в господарстві країни продукти творчої праці позбавляють учених, дослідників, винахідників матеріальних стимулів, гальмують творчу активність у створенні нових об'єктів техніки й технологій» [21, с. 35].

Подолати ці недоліки дослідники пропонують шляхом реалізації наступних заходів:

1. Здійснення ефективної державної інноваційної політики, погоджуючи темпи і пропорції розвитку науки, технологій і виробництва.
2. Вдосконалення механізму захисту прав інтелектуальної власності та процедур патентного захисту інновацій.
3. Забезпечення сприятливого клімату для створення власних наукомістких виробництв повного циклу шляхом використання різних форм державної підтримки.
4. Розвиток інноваційної інфраструктури шляхом покращення системи інформаційного забезпечення інноваційної діяльності, сертифікації і впровадження розробок, підготовки і перепідготовки кадрів.
5. Забезпечення комерціалізації наукових результатів шляхом формування основ для ефективного партнерства державного та підприємницького секторів в інноваційній сфері.
6. Розширення міждержавного співробітництва в галузі наукових розробок та інноваційної діяльності.
7. Створення на підприємствах спеціалізованих патентованих відділів з сучасним інформаційним забезпеченням.
8. Забезпечення підвищення кваліфікаційного і професійного рівня підготовки робітників підприємств [22].

Для успішного управління процесами комерціалізації інтелектуальної власності необхідно дослідити основні форми та методи комерціалізації. В

науковій літературі існують різні підходи щодо класифікації форм та методів комерціалізації об'єктів інтелектуальної власності.

А.О. Дегтяр, М.В. Гончаренко виділяють три основні методи комерціалізації результатів інтелектуальної власності: передача прав на об'єкти інтелектуальної власності; створення спільного виробництва; застосування об'єктів інтелектуальної власності у виробництво та вихід на ринок з новою продукцією (технологією). До основних форм комерціалізації інтелектуальної власності дослідники відносять: укладання ліцензійних договорів; франчайзинг; лізинг; інжиніринг; промислову кооперацію і передачу технологій в рамках спільних підприємств; технічну допомогу, передачу ноу-хау (незапатентовані результати науково-технічної діяльності, що охороняється режимом комерційної таємниці) [15; 23, с. 23].

Н.П. Мешко та П.В. Робота також розрізняють форми та методи комерціалізації інновацій. До методів відносяться: 1) передавання (продаж), в межах цього методу виділяються наступні форми – франчайзинг, ліцензування, здавання в оренду або продаж обладнання, відмова від прав власності, угода “під ключ” тощо; 2) спільне використання здійснюється за допомогою таких форм, як венчурне підприємництво, створення спільних підприємств, інші форми кооперації; 3) впровадження на власному підприємстві – за допомогою використання у власному виробництві, зарахування до статутного фонду підприємства [24, с. 42].

Т.С. Голубєва до основних методів комерціалізації результатів інноваційної діяльності відносить венчурне підприємництво та трансфер технологій (інжиніринг, франчайзинг та лізинг). До основних форм комерціалізації об'єктів інтелектуальної власності науковець відносить ліцензування, впровадження об'єктів інтелектуальної власності у власне виробництво, внесення прав на інтелектуальну власність до статутного капіталу підприємства [25].

Інші дослідники виділяють такі форми комерціалізації інтелектуальної власності: використання інтелектуальної власності у власному виробництві,

продаж інтелектуальної власності, ліцензування, інжиніринг, франчайзинг, промислова кооперація, лізинг, внесення до статутного фонду підприємства [26, с. 44; 27, с. 52; 28, с. 84; 29].

В. Г. Садков у своєму дослідженні вказує, що найпоширенішим методом комерціалізації результатів інноваційної діяльності інновацій (об'єктів інтелектуальної власності) є їхнє власне використання, що приносить підприємству максимальний прибуток та робить його монополістом ринку (під час продажу продукції або технології) [30, с. 47].

Автори наукового дослідження «Теоретичні засади процесу комерціалізації інтелектуальних інвестицій» [23] детально розглядають сутність найбільш поширених форм комерціалізації інтелектуальної власності підприємств.

Інжиніринг – це форма комерціалізації у вигляді сукупності проектних і практичних робіт, що належать до інженерно-технічної галузі та необхідні для здійснення проекту.

Промислова кооперація – це форма комерціалізації технологій в рамках асоціації (інших об'єднань), які забезпечують інтенсивний технологічний обмін.

Передача технологій у рамках спільних підприємств передбачає передачу технологій зацікавленим партнерам з інших країн та об'єднання зусиль, знань та досвіду у виробництві нової для даного ринку продукції з поділом спільного ризику.

Технічна допомога – це технічні послуги та допомога, які реалізуються двома способами: технічна допомога є головним предметом угоди; технічна допомога включається розділом в угоду про передачу технології або постачання устаткування. Її особливість полягає у об'єкті контракту – технічні послуги, виконання досліджень, навчання та підготовка кадрів. Крім того, передбачається наявність елементів інжинірингових послуг, підрядних робіт, контрактів на оренду приладів та інструментів.

Франшизинг – це мобільна і гнучка форма передачі технологій. Його

особливість як форми комерціалізації технології полягає в тому, що франшизінг забезпечує пробну експлуатацію ринку, допомагає визначити реальну місткість ринку і потреби ринку. При цьому така форма комерціалізації не створює необхідності у великих капітальних витратах. За його результатами можна провести обґрунтування подальшого поширення технології на ринку та зробити висновок про доцільність організації виробництва із застосуванням інноваційної технології.

Лізинг як форма комерціалізації інтелектуальної власності передбачає: оренду прав і технології; орендар має право використовувати передане йому ноу-хау по закінченні терміну оренди обладнання та технології, якщо в контракті немає відповідної застереження; можливий лізинг ліцензій: орендодавець купує право використання патенту на певний термін і на певній території з правом надання субліцензії і по лізинговому контракту передає це право в оренду орендарю. Тобто куплена лізинговою компанією ліцензія передається орендарю у формі своєрідної субліцензії. Такі угоди можуть укладатися в пакеті з лізинговим контрактом на технологічне обладнання та самостійно [23, с. 23 - 24].

Ми поділяємо погляди науковців, які вважають, що для ефективного управління процесами формування та комерціалізації об'єктів інтелектуальної власності необхідно створювати окремі підрозділи для координації цієї діяльності [31; 32]. Це може бути «підрозділ інтелектуальної власності, підрозділ трансферу технологій (інновацій), а також орган, що координує управління ІВ у рамках загальнокорпоративної інноваційної системи. Підрозділ трансферу технологій характерний скоріше для університетів і дослідницьких організацій, але наявність підрозділу фахівців, що виконують функції комерціалізації нових розробок на підприємствах також досить актуально. По-перше, багато компаній мають свої власні дослідницькі, конструкторські підрозділи і підрозділ трансферу взаємодіє з ними, здійснюючи технологічний аудит і внутрішньофірмовий трансфер технологій. Підрозділ трансферу технологій може бути як окремою структурою, так і об'єднаним із підрозділом

ІВ. Роль координуючого інноваційну діяльність підрозділу крім спеціально створених для цієї мети комісій можуть виконувати вже наявні на підприємствах структури, такі, як, наприклад, науково-технічні ради» [32, с. 105].

Заслуговує уваги, на наш погляд, позиція Р.М. Шматенко, який зазначає, що важливою передумовою створення такого підрозділу є наявність висококваліфікованих фахівців, спроможних здійснювати необхідні роботи з комерціалізації об'єктів інтелектуальної власності. Для цього необхідно приділяти увагу підвищенню кваліфікації працюючих співробітників на науково-практичних семінарах з питань правого захисту інтелектуальної власності; інвентаризації та обліку інтелектуальної власності у складі нематеріальних активів; передачі прав на об'єкти інтелектуальної власності; комерціалізації об'єктів інтелектуальної власності тощо [33, с. 74].

Завданнями підрозділу з питань формування та управління інтелектуальною власністю є:

1. Застосування сучасних методів управління у сфері інтелектуальної власності, просування на ринок та комерціалізація науково-технічних розробок підприємства, залучення інвестицій та розвиток співробітництва зі спеціалізованими організаціями (науково-дослідними інститутами та іншими організаціями, діяльність яких пов'язана зі сферою інтелектуальної власності).

2. Забезпечення захисту і правомірного використання об'єктів інтелектуальної власності.

3. Прийняття рішень про методи та форми комерціалізації об'єктів інтелектуальної власності.

4. Підготовка та узгодження ліцензійних договорів.

5. Узгодження правових договорів про взаємини між підприємством і працівником (винахідником).

6. Організація експертизи комерційного потенціалу результатів інноваційної діяльності з метою визначення серед них найбільш перспективних.

7. Забезпечення набуття підприємством майнових прав на об'єкти права інтелектуальної власності, що створені в результаті його інноваційної діяльності та сприяння введенню їх в господарський оборот.

8. Інформаційно-аналітичне забезпечення робіт по створенню, використанню, охороні та комерціалізації об'єктів інтелектуальної власності.

9. Розгляд претензій та вирішення конфліктів у сфері права інтелектуальної власності.

10. Захист прав та законних інтересів винахідників в адміністративному порядку та в суді, зокрема, захист від недобросовісної конкуренції, запобігання неправомірному одержанню прав на об'єкти права інтелектуальної власності, створені працівниками підприємства, третіми особами та несанкціонованому використанню таких об'єктів [32, с. 105; 33, с.74].

Висновки та подальші дослідження. Застосування різноманітних методів та форм комерціалізації об'єктів інтелектуальної власності сприятиме ефективності цих процесів, збільшенню прибутку підприємства та посиленню його конкурентних переваг. У статті досліджені літературні джерела щодо сутності поняття «комерціалізація інтелектуальної власності». Виділені основні проблеми, що перешкоджають процесам комерціалізації та визначені напрямки їх подолання. Розглянуті найбільш поширені підходи щодо визначення методів та форм комерціалізації. Обґрунтована доцільність виділення окремого підрозділу, спрямованого на організацію та управління процесами створення, використання та комерціалізації об'єктів інтелектуальної власності. Розглянуті основні завдання такого підрозділу.

Наукова новизна одержаних результатів полягає у розвитку теоретичних засад ефективності управління інтелектуальною власністю підприємства на основі удосконалення процесу комерціалізації об'єктів інтелектуальної власності. Наукові результати та розробки автора мають не тільки теоретичне, а й прикладне значення для вирішення конкретних практичних проблем на промислових підприємствах для формування ефективного управління

комерціалізацією інтелектуальної власності. Перспективи подальших досліджень полягають у побудові комплексної моделі системи управління інтелектуальною власністю.

Література

1. Базилевич В. Д. Інтелектуальна власність : підручник / В. Д. Базилевич. – К. : Знання, 2006. – 432 с.
2. Вачевський М. В. Джерела патентної документації та патентних описів до об'єктів інтелектуальної власності / М. В. Вачевський // Актуальні проблеми економіки. - 2004.- № 8(38). - С. 105 - 114.
3. Федулова Л. Стратегія управління інтелектуальною власністю в умовах інноваційної економіки [Електронний ресурс] / Л. Федулова. – Режим доступу : <http://www.personal.in.ua/article.php?ida=399>
4. Цибульов П.М. Управління інтелектуальною власністю [Текст] // Цибульов П.М., Чеботарьов В.П., Зінов В.Г., Суїні Ю. / За ред. Цибульова: монографія. — К.: «К.І.С.», 2010. — 448 с.
5. Крикун Н.О. Теоретичні аспекти використання комерціалізації інтелектуальної власності / Н.О.Крикун. – [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.rusnauka.com/27_NNM_2009/Economics/52998.doc.htm
6. Яковлєв, А.І. Комерціалізація інтелектуальної власності: проблеми визначення та правового забезпечення [Текст] / А.І. Яковлєв, О.П. Косенко, М.М. Ткачов // Маркетинг інновацій і інновації у маркетингу : збірник тез доповідей VII Міжнародної науково-практичної конференції, 26-28 вересня 2013 р. / Відп. за вип. Ю.М. Гладенко. - Суми : ТОВ "ДД "Папірус", 2013. - С. 309 - 311.
7. Ілляшенко С.М., Орлов П.А., Гриньова В.М. Шляхи комерціалізації об'єктів інтелектуальної власності на машинобудувних підприємствах та протидії контрафакту / С.М. Ілляшенко, П.А. Орлов, В.М. Гриньова // Вісник НТУ «ХП». - 2014. - №65(1107). – с. 99 – 104.
8. Мазур І. Комерціалізація наукових розробок як фактор конкурентного розвитку підприємництва / І. Мазур // Вісник Київського

національного університету ім. Т. Шевченка. – 2013. - Економіка. – Вип. 148. – с. 5 -8.

9. Козметский Дж. Вызов технологических инноваций на пороге новой эры общемировой конкуренции // Трансфер технологии и эффективная реализация инноваций / Под ред. Н.М. Фонштейн. – М.: АНХ, 1999. 296с.

10. Монастырный Е.А., Грик Я.Н. Ресурсный подход к построению бизнес-процессов и коммерциализации разработок // Инновации. – 2004, № 7. – С. 85-87.

11. Мухопад В.И. Сущность, средства и проблемы коммерциализации интеллектуальной собственности в российской экономике // Материалы секционного заседания Третьего Всероссийского форума «Интеллектуальная собственность – XXI век» 20-23 апреля 2010 г. / Под ред. Е.В. Королевой. – М.: Российский государственный институт интеллектуальной собственности (РГИИС), 2010. – С.52-59.

12. Тихонов Н.А. Эффективность способов коммерциализации инноваций / Н.А. Тихонов [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://uecs.ru/uecs40-402012/item/1271-2012-04-19-06-35-15>.

13. Прохоров А. Н. Зарубежный опыт построения процесса коммерциализации интеллектуальной собственности / А. Н. Прохоров // Вестник Тюменского гос. ун-та. – 2011. – № 11. – С. 66–70.

14. Ступнікер Г. Л. Комерціалізація інтелектуальної власності як інструменту управління інтелектуальним капіталом / Г. Л. Ступнікер // Економічний простір. – 2008. – № 15. – С. 163–170.

15. Дегтяр А.О., Гончаренко М.В. Зарубіжний досвід державного регулювання процесу комерціалізації інтелектуальної власності / А.О. Дегтяр, М.В. Гончаренко [Електронний ресурс]. – Режим доступа: <http://www.kbuara.kharkov.ua/e-book/db/2013-2/doc/4/01.pdf>

16. Лихолетов А. В. Стратегии, модели и формы коммерциализации объектов интеллектуальной собственности / А.В. Лихолетов, В.В. Лихолетов,

М. А Пестунов // Вестник Челябинского государственного университета.- 2009. - № 9 (147). - Экономика.- Вып. 20 - С. 19-27.

17. Вовна І.М. Теоретико-проблемні аспекти процесу комерціалізації об'єктів інтелектуальної власності в умовах мінливого середовища / І.М. Вовна // Науковий вісник Херсонського державного університету. – 2014. - Випуск 5. - Частина 2. - с. 44 - 46.

18. Косенко А. В. Організаційно-економічний механізм комерціалізації об'єктів інтелектуальної власності / А. В. Косенко // Вісник Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут». Технічний прогрес і ефективність виробництва. – Харків : НТУ «ХПІ». – 2009. – № 54(1)'. – С. 162-173.

19. Савенко В. Г. Підвищення рівня економічної безпеки держави на основі комерціалізації інтелектуальної власності. Автореферат дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук (Спеціальність: 21.04.01 – економічна безпека держави). – Київ, 2011, 16 с.

20. Любенюк Н.О. Інтелектуальна власність та її роль у сучасних умовах господарювання / Н.О. Любенюк // Актуальні проблеми економіки. – 2009. - № 8 (98). – с. 33 – 38.

21. Прантенко Г. Комерціалізація технологій у сучасних умовах в Україні / Г. Прантенко // Схід: Аналітично-інформаційний журнал. –2008. – № 5. – С. 33-36 .

22. Балабенко О.В., Лавроненко К.В. Недоліки механізму комерціалізації Інновацій в Україні / О.В. Балабенко, К.В. Лавроненко [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://market.avianua.com/?p=3297>

23. Логутова Т.Г., Ленцов І.А., Годяцька А.В. Теоретичні засади процесу комерціалізації інтелектуальних інвестицій / Т.Г. Логутова, І.А. Ленцов, А.В. Годяцька // Бізнес-Інформ. – 2012. - № 9. – с. 20 – 25.

24. Мешко Н.П. Комерціалізація результатів науково-технічної діяльності у сфері міжнародного науково-технічного обміну / Н.П. Мешко, П.В. Робота // Економічний простір. – 2008. – № 12/1. – С. 40–46.

25. Голубєва Т.С. Механізм комерціалізації результатів інноваційної діяльності [Електронний ресурс] : (Економічні науки. Серія “Економіка та менеджмент”) / Т.С. Голубєва // Збірник наукових праць. Луцький національний технічний університет. – 2010. – Вип. 7 (26). Частина 1. – Режим доступу: http://www.nbuu.gov.ua/portal/Soc_Gum/En_em/2010_7_1/27.pdf

26. Дудкина М.Н. Формы коммерциализации интеллектуальной собственности наукоемких предприятий / М.Н. Дудкина // Вестник Воронежского государственного технического университета. – 2009. – Т. 5, № 1. – С. 76–78.

27. Блізніченко М.О. Використання об'єктів права інтелектуальної власності та основні форми їх комерціалізації / М.О. Блізніченко, З.І. Марченко // Продуктивність агропромислового виробництва (економічні науки). – 2011. – № 18. – С. 51–55.

28. Ляшенко О. М. Моделі комерціалізації та трансферу технологій в умовах глобального середовища: [монографія] / О. М. Ляшенко. – Т.: Економічна думка, 2007. – 366 с.

29. Поляков С.Ю. Деякі аспекти та принципи управління інтелектуальною власністю в Україні [Електронний ресурс] : (Вісник Національного технічного університету “ХПІ”, Серія: Технічний прогрес та ефективність виробництва) / С.Ю. Поляков, А.І. Куртов, О.Б. Нікітюк, Г.А. Зміївський // Збірник наукових праць. – 2010. – № 60. – Режим доступу: http://www.nbuu.gov.ua/portal/natural/vcpi/TPtEV/2010_60/index.htm.

30. Садков В.Г. Анализ форм коммерциализации рыночно успешных инноваций XX века / В.Г. Садков, А.И. Деренговский // Инновации. – 2007. – № 10 (108). – С. 46–48.

31. Кендюхов О. В. Інтелектуальна власність / О. В. Кендюхов. – К.: ІнЮре. - 2009. – 500 с.

32. Кобринська С.А. Організаційне забезпечення комерціалізації інтелектуальної власності на підприємстві / С.А. Кобринська // Збірник

наукових праць ХНЕУ ім. С. Кузнеця «Управління розвитком». – 2014. - № 2 (165). – с. 105-108.

33. Шматенко Р.М. Комерціалізація результатів наукових досліджень аграрних наукових установ / Р. М. Шматенко // Матеріали сьомої міжнар. наук.-практ. інтернет-конф., (11-13 липня 2011 р.) / Інститут наукового прогнозування. – К. - 2011. – С. 73-75

References

1. Antoniuk, V. (2007), “Staff for innovation: problems of formation and use”, *Ukraina: aspekty pratsi*, pp. 42-47.

...

8. ...

Анотація

Семенова В.Г.

УПРАВЛІННЯ КОМЕРЦІАЛІЗАЦІЄЮ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ
ВЛАСНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ

Мета. Розробка теоретичних, методологічних положень і практичних рекомендацій щодо управління процесами комерціалізації інтелектуальної власності підприємств. Відповідно до мети дослідження були виділені наступні завдання: дослідити літературні джерела щодо визначення поняття «комерціалізація інтелектуальної власності»; визначити основні проблеми комерціалізації інтелектуальної власності в Україні та шляхи їх подолання; розглянути основні форми та методи комерціалізації та їх характеристики; визначити особливості управління процесами комерціалізації інтелектуальної власності підприємств.

Методика дослідження. Методологічну базу дослідження складають фундаментальні положення економічної теорії та практики, загальнонаукові та спеціальні методи пізнання економіки: діалектичний метод дослідження економічних явищ та процесів у їх взаємозв'язку та розвитку, метод ієрархій, системний підхід до проблем, що розглядаються, методи структурно-логічного аналізу (при побудові логіки та структури роботи); метод деталізації та синтезу (для вивчення предмету і взаємозв'язку його складових частин).

Результати дослідження. У статті досліджені літературні джерела щодо сутності поняття «комерціалізація інтелектуальної власності». Виділені основні

проблеми, що перешкоджають процесам комерціалізації та визначені напрямки їх подолання. Розглянуті найбільш поширені підходи щодо визначення методів та форм комерціалізації. До основних форм комерціалізації інтелектуальної власності дослідники відносять: укладання ліцензійних договорів; франчайзинг; лізинг; інжиніринг; промислову кооперацію і передачу технологій в рамках спільних підприємств; технічну допомогу, передачу ноу-хау. Обґрунтована доцільність виділення окремого підрозділу, спрямованого на організацію та управління процесами створення, використання та комерціалізації об'єктів інтелектуальної власності. Розглянуті основні завдання такого підрозділу.

Наукова новизна одержаних результатів полягає у розвитку теоретичних засад ефективності управління інтелектуальною власністю підприємства на основі удосконалення процесу комерціалізації об'єктів інтелектуальної власності.

Практична значущість результатів дослідження. Наукові результати та розробки автора мають не тільки теоретичне, а й прикладне значення для вирішення конкретних практичних проблем на промислових підприємствах для формування ефективного управління комерціалізацією інтелектуальної власності.

Ключові слова: інтелектуальна власність, комерціалізація інтелектуальної власності, управління комерціалізацією, форми комерціалізації.

Annotation

Semenova V.G.

MANAGEMENT COMPANIES COMMERCIALIZATION OF INTELLECTUAL PROPERTY

Purpose.

Methodology of research.

Findings.

Originality.

Practical value.

Key words.

Аннотация

Семенова В.Г.

УПРАВЛЕНИЕ КОММЕРЦИАЛИЗАЦИЕЙ ИНТЕЛЛЕКТУАЛЬНОЙ СОБСТВЕННОСТИ ПРЕДПРИЯТИЙ

Цель. Разработка теоретических, методологических положений и практических рекомендаций по управлению процессами коммерциализации интеллектуальной собственности предприятий. В соответствие с целью исследования были выделены следующие задачи: исследовать литературные источники для определения понятия «коммерциализация интеллектуальной собственности»; определить основные проблемы коммерциализации интеллектуальной собственности в Украине и пути их преодоления; рассмотреть основные формы и методы коммерциализации и их характеристики; определить особенности управления процессами коммерциализации интеллектуальной собственности предприятий.

Методика исследования. Методологическую базу исследования составляют фундаментальные положения экономической теории и практики, общенаучные и специальные методы познания экономики: диалектический метод исследования экономических явлений и процессов в их взаимосвязи и развития, метод иерархий, системный подход к проблемам, которые рассматриваются, методы структурно-логического анализа (при построении логики и структуры работы); метод детализации и синтеза (для изучения предмета и взаимосвязи его составных частей).

Результаты исследования. В статье исследованы литературные источники о сущности «коммерциализации интеллектуальной собственности». Выделены основные проблемы, препятствующие процессам коммерциализации и определены направления их преодоления. Рассмотрены наиболее распространенные подходы к определению методов и форм коммерциализации. К основным формам коммерциализации интеллектуальной собственности исследователи относят: заключение лицензионных договоров; франчайзинг; лизинг; инжиниринг; промышленную кооперацию и передачу технологий в рамках совместных предприятий; техническую помощь, передачу ноу-хау. Обоснована целесообразность выделения отдельного подразделения, направленного на организацию и управление процессами создания, использования и коммерциализации объектов интеллектуальной собственности. Рассмотрены основные задачи такого подразделения.

Научная новизна результатов исследования заключается в развитии теоретических основ эффективности управления интеллектуальной собственностью предприятия на основе совершенствования процесса коммерциализации объектов интеллектуальной собственности.

Практическая значимость результатов исследования. Научные результаты и разработки автора имеют не только теоретическое, но и прикладное значение для решения конкретных практических проблем на промышленных предприятиях для формирования эффективного управления коммерциализацией интеллектуальной собственности.

Ключевые слова: интеллектуальная собственность, коммерциализация интеллектуальной собственности, управления коммерциализацией, формы коммерциализации.